

Direct government intervention should be considered as an exceptional case, which is rarely used. The manufactures themselves are responsible for the competitiveness of their products.

Furthermore, it should be noted that the development of competition is related to one of the top priorities of the modern German policy to support the local industry.

Key words: *regulation of the economy, German government economic policy, the regulation of German industry, the Federal Government of Germany, Federal Ministry of Economics and Technology of Germany, research and development, small and medium-size enterprises.*

УДК 339. 923/.924

Т.В. Камінська

СЦЕНАРІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ РОЗШИРЕНОГО ЄС

У статті розглянуто науково-практичні підходи щодо вибору моделі універсалізації інтеграційних процесів розширеного Європейського Союзу з точки зору сформованої тенденції до поглиблення гетерогенності даного об'єднання. Розглянуто можливості подальшого розширення й поглиблення інтеграції ЄС.

Ключові слова: *інтеграційні моделі, інтеграційні сценарії, країни-члени Європейського Союзу, модель «концентричних кіл», рівень інтеграції, гетерогенність європейського простору, стратегії інтеграції.*

Постановка проблеми. Останнє розширення Європейського Союзу значно посилило його гетерогенність, загострюючи питання про те, чи є можливим імплементація більш гнучкої, економічно ефективною та політично придатної форми інтеграції, здатної елімінувати весь комплекс загроз, викликаних зростаючою неоднорідністю всередині об'єднання. Більше того, попри анонсовану уніфікацію різного роду політик – бюджетної, фіскальної, соціальної та інших, глобальна фінансова криза загострила ряд болючих проблем, зокрема, на відмінностях у економічному потенціалі країн-учасниць. Процеси конвергенції і дивергенції в регіонах ЄС – як на рівні міжрегіональному або міжкраїновому, так і з точки зору траєкторії темпів зростання, загострюють необхідність адаптації альтернативних сценаріїв співіснування в його межах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. А.Алесіна, Е.Сполаоре і Р.Вашчьярг [1] вивчав питання економічної інтеграції з акцентом на ризиках політичної дезінтеграції, тоді як Д.Вілдасин [2] зорієнтував свій дослідницький ракурс на визначенні впливу економічної інтеграції на перспективи побудови держави загального добробуту.

М.Фаррелл [3] досліджував особливості інтеграційних моделей з акцентом на ЄС. В свою чергу, К.Еліасен і А.Берв провели компаративний аналіз європейської й азійської інтеграційних моделей [4]. Висновки вчених розвинуті у працях С.Лукареллі і Л.Фіорамонті [5], Т.Берзела й Т.Рісса [6], які навели аргументи на користь інтеграційної моделі, впровадженої ЄС як найоптимальнішої для наслідування.

Мета статті полягає в дослідженні теоретичних підходів щодо вибору моделі універсалізації інтеграційних процесів розширеного Європейського Союзу з точки зору сформованої тенденції до поглиблення гетерогенності даного об'єднання.

Викладення основного матеріалу. Європа регіонів – поняття багатовимірне, адже за своєю природою це значно більше, ніж політика «вирівнювання» або так званого міжрегіонального перерозподілу. Більше того, майбутній погляд на «Європу регіонів» не стільки базується на історичних передумовах, скільки викликаний новітніми тенденціями розвитку. Так, Дж.Аренс порівнює «Європу метрополій» і «Європу регіонів» як «сценарії розвитку» [7]. «Європа метрополій», на думку дослідника, являє собою центрально-європейський мегаполіс, тоді як «Європа регіонів» – поліцентричну систему. Більше того, на думку автора, такий підхід має всі підстави призвести до зміни самої парадигми економічної інтеграції. Самі по собі зміни в інтеграційних сценаріях пояснюються необхідністю об'єднання інтересів націй та наднаціональних органів відповідно до виникаючих історичних потреб. Так, Е. Балладюр [8] запроваджує поділ країн, відштовхуючись від груп інтересів в трьох сферах, що, за задумом автора, мало б призвести до створення так званих «спеціалізованих кооперацій» країн:

- політичні та правові інтереси усіх членів;
- сфера інтересів відсталих в соціально - економічному розвитку країн;
- сфера інтересів, продиктованих взаємодією з сусідами.

В контексті окресленого заслуговує на увагу спроба О.Стаба вирішити методологічну плутанину із визначенням інтеграційних форм і стадій шляхом введення трьохрівневого підходу:

- за **часовою ознакою** (з виокремленням Європи двох- або більше швидкостей);
- за **територіальною ознакою** (Європа центру; Європа концентричних кіл);
- за **секторальною ознакою** (Європа змінних геометрій; Європа a-la carte)

Таблиця 1

Матриця ЄС з позицій нормативної та ринкової сили

	Функції ЄС	Сфера діяльності ЄС	Інструменти впливу
Нормативна сила Європи	Актор міжнародних відносин на основі базового набору норм і принципів	Встановлення норм і правил відповідно до проголошених принципів	- Перенесення досвіду (позитивно і негативно обумовлені, надання можливостей) - Набір процедур - Інформаційні фільтри/набір переконань - Культурні фільтри/соціалізація - Публічність - Інфікування/сила прикладу
Ринкова сила Європи	Ринкова сила, що базується на великому інституціоналізованому ринку	Набір стандартів «сила через торгівлю»	- Потенційно примусові та примусові; - Позитивно і негативно обумовлені - Екстерналізація ринків, інспірована політикою і регулюванням

Джерело: [9]

Як зазначає М.Мітін, концепція „Європи змінних геометрій” вмістила в собі концепції „міцного ядра” та концентричних кіл. У контексті розширення Європейського співтовариства останні можуть бути віднесені до свого роду компромісного напрямку Європейської інтеграційної стратегії, яка намагається поєднати дві прямо протилежні інтеграційні концепції. Відповідно до цього підходу розглядається можливість одночасного розширення та поглиблення ЄС шляхом диференційованого та асоційованого членства країн-учасниць та кандидатів на членство, як в окремих інституційних структурах Співтовариства, так і в окремих

сферах співробітництва. Ідея „Європи змінних геометрій” досить вдало відповідає потребам майбутнього розширення ЄС. Країни-кандидати зможуть стати повноправними членами ЄС не одночасно, а поступово - в залежності від їхнього економічного та політичного становища [10].

В.В.Воронов та О.Я. Лавриненко конкретизують, що територія ЄС була класифікована на області «периферії» і «ядра» на основі дослідження тоді ще 12 країн (ЄС-15 за винятком Австрії, Франції та Великобританії) в період з 1989 по 1999 р., проведеного С. Даллерба і Дж. Ле Гало. За результатами дослідження, у «ядро» ввійшла більшість розвинених країн ЄС, а між країнами «периферії» була встановлена істотна конвергенція з констатуванням неможливості досягнення результату розвитку, характерного для ядра [11]. Схожих висновків досягла й Б.Шерфі, яка довела, що дата вступу до ЄС відіграє чи не найголовнішу роль на визначення регіональних відмінностей [12]. Цілком прогнозовано, що серед нових країн-членів вони є більш помітними.

Українська вчена І.Гладій, спираючись на підхід Г.Боделя, досліджує регіональну політику співтовариства з погляду чотирьох довгострокових географічних сценаріїв. Ці сценарії допомагають оцінювати здатність західноєвропейських периферійних регіонів розвиватися через порівняння глобальних амбіцій регіональної політики з тенденціями економічної системи і базовими характеристиками цих регіонів. Так, сценарій просторової концентрації (поляризації) дає змогу підкреслювати потребу волонтаристської регіональної політики; сценарій різношвидкісної інтеграції призводить до підкреслення слабкості периферійних областей; сценарій поширюваної метрополізації, навпаки, дає змогу показувати деякі активи цих територій; нарешті, поліцентричний сценарій, рекомендований європейським Комітетом просторового розвитку, пропонує використання кількох тенденцій розвитку, відповідно [13 с.238].

Таблиця 2

Компаративний аналіз сценаріїв «концентрація: ядро і периферія» і «різношвидкісна інтеграція»

<i>Динаміка</i>	<i>Концентрація: центр і периферія</i>	<i>Неоднакова інтеграція регіонів Селективна організація</i>
<i>Рушійні сили</i>	Неолібералізм	Декілька регіонів
<i>Міська динаміка</i>	Метрополізація	Мережа порталів-метрополій
<i>Локалізація активності</i>	Просторовий поділ праці	Розвиток прикордонних регіонів
	Периферія – Центр	
<i>Мережі і потоки</i>	Дворівнева Європа	Вибір нових місць для вузлів, міст-порталів
<i>Географічні регіони і області</i>	Дуальна економіка	Селективна самоорганізація
<i>Навколишнє середовище</i>	Скупчення, забруднення, зростання ризиків	Поглиблена і вибіркова інтеграція в сфері управління екологією
<i>Територіальні співтовариства</i>	Конкуренція	Домінування потужних і організованих регіонів
<i>Проблеми для ЄС</i>	Балансування регіональних нерівностей	Поворот до посилення кооперації між регіонами

Джерело: [13]

Відповідно до термінології, використаної у контексті Євроінтеграції, *гнучкість*, що іноді вживається взаємозамінною з терміном *диференціація*, являє собі загальний

термін, що означає можливість країн-членів мати різні права та обов'язки відносно деяких спільних політичних зон, та означає можливість тимчасового або постійного існування різних рівнів інтеграції всередині ЄС. Серед основних категорій універсальної інтеграції, зокрема, виокремлюємо інтеграцію: а) *різних швидкостей*; б) *концентричних кіл*; в) *для всіх*.

Вже у 1974 р., будучи натхненним подіями 1973 р., В.Бранд викликав жваву дискусію про Європу різних швидкостей. Моделі інтеграції різних швидкостей можна визначити як моделі інтеграції, коли переслідування спільних цілей кероване групою держав-членів, які здатні та готові розвиватися швидше у напрямку глибокої інтеграції в певних сферах політики, коли решта держав-членів зобов'язуються підключитися за нагоди, відповідно спеціальних критеріїв [14, с.287]. Іншими словами, підхід різних швидкостей виразно зберігає фундаментальну ідею про *спільний рівень інтеграції*, а вилучення з неї є *тимчасовими* та *винятковими*. Так як кінцеві цілі залишаються спільними для всіх членів, гнучкість проявляється лише у фазі здійснення. Через те, що моделі різних швидкостей не дозволяють деяким країнам обрати глибший рівень інтеграції, а іншим – не обирати, вони не підлягають основному фундаментальному закону універсальності - існуванню відмінності.

Підхід концентричних кіл отримав значного поширення в політичних дебатах останнім часом. Колишній прем'єр-міністр Франції О.Балладюр першим підняв ідею Європи концентричних кіл у 1994 р. В його інтерпретації така інтеграційна модель концентричних кіл є основою наміру формування авангарду піонерів. У концепції концентричних кіл, глибоко інтегроване ядро, що складається з країн-членів, співпрацюючих в багатьох сферах діяльності на рівнях економічного, монетарного та політичного союзів, оточене багатьма кільцями менш інтегрованих груп держав. На противагу моделям різних швидкостей, підхід Європи концентричних кіл визнає недосяжні відмінності, дозволяючи *постійний* поділ між ядром та менш розвиненими інтеграційними союзами [14, с.287].

Інтеграція «для всіх», сформульована Р. Дарендорфом [15] ще у 1979р., дозволяє державам-членам вільно обирати, як з меню, в якій політичній зоні вони хотіли б діяти та співпрацювати тісніше, маючи мінімальну кількість спільних цілей. «Європа для всіх – поширена політика, за якої є спільні інтереси без примусу для тих, хто не є спроможним, але мають приєднатися. Це є радше правилом, чим винятком». Моделі «для всіх», подібно до моделей концентричних кіл, передбачають можливість *постійного* розподілу, дозволяючи членам обирати відповідно до власних *політик*, а не до обраного раніше пакету для членства. Тож, концепція «для всіх» є більш *функціональною*, ніж географічною, та, на противагу підходу концентричних кіл, фокусується на *політиці*, а не на країнах.

Таблиця 3

Компаративний аналіз сценаріїв “Поширена метрополізація” і “поліцентризм”

<i>Динаміка</i>	<i>Поширена метрополізація</i>	<i>Поліцентризм. Відновлення балансу інтересів при стійкому розвитку</i>
	<i>Фрактальний ріст міст</i>	
<i>Рушійні сили</i>	Економіка технополісів	Кооперація учасників
<i>Міська динаміка</i>	Висхідне поширення	Поліцентризм
<i>Локалізація активності</i>	Підтвердження нових технологічних зон	Вичерпаність моделі центр-периферія
<i>Мережі та потоки</i>	Нові єврокоридори	Волонтаристська політика з

		ефектами мультиплікатора
Географічні регіони і області	“Червоний восьмикутник”	Мультидистрибутивний ріст
	Пояси	
Навколишнє середовище	Вибірковий розвиток живого навколишнього середовища (природи)	Стійкий розвиток
Територіальні співтовариства	Верховенство мереж (міст)	Територіальний ріст
Проблеми для ЄС	Заохочення нових полюсів інновацій	Територіальне згуртування

Джерело: [13]

Колектив дослідників на чолі з Р.Брюстером песимістично ставляться до можливості примирення ідей поглиблення та розширення ЄС, стверджуючи, що «розширення ЄС змусить членів покинути старання для подальшого поглиблення інтеграції, коли подальше поглиблення буде можливим лише за рахунок розширення» [16, с.49]. В контексті окресленого репрезентативним виглядає розрахунок так званих конституційних можливостей, розроблений Дж.М. Бучененом [17] для прийняття рішень у Раді Міністрів та Європейській Комісії.

«Конституційні можливості» врівноважують:

(1) ризик усіх не вчинених політичних заходів, які послужили б спільним інтересам всіх громадян:

(2) ризик всіх політичних заходів, вчинених проти інтересів частини або всіх громадян, що описали Бученен та Таллок (1962) як «логічну базу конституційної демократії».

Дж.М. Бученен та Г. Таллок [18] розрізняють *витрати на рішення* та *зовнішні витрати*, конкретизуючи на такому: витрати на рішення, з однієї сторони, це витрати, що потребує бажане рішення, тоді як зовнішні витрати - це витрати, які понесе громадянин в результаті невіддатних контролю рішень інших суб'єктів, тобто витрати на рішення, які не були бажаними або витрати примусового підкорення іншій волі. В інтерпретації вчених такі витрати являють собою так звану *вартість соціальної незалежності* або, іншими словами, *ціну незалежності*. Більше того, мінімізація цих витрат колективного вибору є однією з цілей відповідних соціальних та політичних організацій.

Застосування цих міркувань до ЄС дає наступні висновки щодо наслідків розширеного та гетерогенного ЄС:

- для будь-якої форми колективного вибору, наприклад голосування, *вартість рішення* буде вищою для суб'єктів з більш гетерогенним населенням, ніж з гомогенним: розширення підвищить витрати на рішення у ЄС шляхом збільшення кількості та гетерогенності держав-членів;

- більш того, для будь-якої форми колективного вибору, *зовнішні витрати* також будуть вищими при гетерогенних суб'єктах ніж при гомогенних, наприклад, через те, що рішення більшої кількості людей не буде сходиться з центральним рішенням, зробленим на рівні політики ЄС.

В результаті цього, через те, що кожний додатковий член робить ЄС більш гетерогенним, кожна нова країна-член спричиняє зростання як витрат на рішення, так і зовнішніх витрат.

Висновки: Звідси стає очевидним, що існує певний компроміс між витратами на рішення та зовнішніми витратами. Оскільки витрати на прийняття рішень зростають із поглибленням гетерогенності країн-членів, то, враховуючи існування певного

максимально допустимого рівня витрат на прийняття рішень, її посилення має супроводжуватися *меншим* обсягом рішень з метою урівноваження високої вартості прийняття рішень, інспірованою через посилену гетерогенність членства ЄС. Зовнішні витрати збільшуються в результаті *меншого* обсягу рішень. Отож, з точки зору зовнішніх витрат, ми знову приходимо до дилеми, адже зовнішні витрати також збільшуються із посиленням гетерогенності об'єднання. Таким чином, чим більш гетерогенним є ЄС, тим вищими будуть витрати на прийняття рішень та зовнішні витрати. Посилена гетерогенність, в свою чергу, завжди призводить до підвищення витрат на незалежність. З цього погляду ЄС ризикує вважатись «надто великим». Таким чином, аналізуючи проблематичну напруженість між поглибленням та розширенням, постає фундаментальне питання: Чи можна змінити правила гри так, щоб досягти компромісу між зовнішніми витратами та витратами на рішення та щоб таке відношення вважалося збалансованим.

Список використаної літератури

1. Alesina A. Economic Integration and Political Disintegration [Electronic resource] / A. Alesina, E. Spolaore, R. Wacziarg. – Mode of access: http://www.anderson.ucla.edu/faculty_pages/romain.wacziarg/downloads/separatism.pdf
2. Wildasin D.E. Economic integration and the welfare state [Electronic resource] / D.E. Wildasin. – Mode of access: <http://www.google.com.ua/search?ie=UTF8&q=ECONOMIC%20INTEGRATION%20AND%20THE%20WELFARE%20STATE%20DAVID%20E>
3. Recherche International [Electronic resource] / M. Farrell. – Mode of access: <http://www.princeton.edu/~smeunier/Farrell%20Memo.pdf>, p. 2.
4. Eliassen K.A. Comparison of European and Southeast Asian integration' / K.A. Eliassen, A.C. Børve // European Union and new regionalism: regional actors and global governance in a post-hegemonic era / M. Telò. - Aldershot, Ashgate, 2007. – P. 204-205.
5. Lucarelli S. External Perceptions of the European Union as a Global Actor / S. Lucarelli, L. Fioramonti. – London, Routledge, 2010. – 256 p.
6. Börzel T. Diffusing (Inter-) Regionalism. The EU as a Model of Regional Integration, The Transformative Power of Europe (KFG) [Electronic resource] / T. Börzel, T. Risse. – Mode of access: http://www.polsoz.fuberlin.de/en/v/transformeurope/publications/working_paper/WP_07_Boerzel_Risse.pdf.
7. Ahrens J. A Club Theoretical Perspective on an Enlarged European Union [Electronic resource] / J. Ahrens, H.W. Hoen. – Mode of access: <http://www.isnie.org/ISNIE02/ISNIE02Program.htm>
8. Ballardur E. L'Europe autrement / E. Ballardur. – Paris: Fayard, 2006.– 157 p.
9. Garelli S. The European Union's Promotion of Regional Economic Integration in Southeast Asia: Norms, Markets or Both? [Electronic resource] / S. Garelli. – Mode of access: http://aei.pitt.edu/39371/1/wp25_garelli.pdf
10. Мітін М.М. Теоретичні концепції розвитку європейської інтеграції [Електронний ресурс] / М.М. Мітін. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2007/BSEC_2007/Pages%20from%202tom/0673.pdf
11. Воронов В. Процессы конвергенции и дивергенции в регионах Европейского Союза: особенности и квалиметрия [Электронный ресурс] / В. Воронов, О. Лавриненко. – Режим доступа: <http://journals.kantiana.ru/upload/iblock/f76/Voronov%20V.,%20Lavrinenko%20>

65-81.pdf

12. Szörfi B. Development and Regional Disparities — Testing the Williamson Curve Hypothesis in the European Union [Electronic resource] / B. Szörfi. – Mode of access: http://www.oenb.at/en/img/fee1_2007_2_szoerfi_tcm16-79074.pdf
13. Гладій І. Й. Регіоналізація світового ринку: євроінтеграційний аспект [Текст]: монографія / І. Й. Гладій. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 544 с.
14. Stubb A. A Categorization of Differentiated Integration / A. Stubb // Journal of Common Market Studies. – 1996. – Vol. 34. P. 283-295.
15. Dahrendorf R. A Third Europe, 3rd Jean Monnet Lecture [Electronic resource] / R. Dahrendorf. – Mode of access: <http://aei.pitt.edu/11346/2/11346.pdf>
16. Brewster R. Widening versus Deepening the European Union: An Institutional Analysis / R. Brewster, M. Munger, T. Oatley // Institutional Challenges in the European Union / Madeleine O. Hosli. – London: Routledge, 2000. – P. 48-65.
17. Buchanan J.M. An Economic Theory of Clubs [Electronic resource] / J.M. Buchanan // *Economica*. – 1965. – Vol. 32. – P. 1-14. – Mode of access: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/2552442?uid=3739232&uid=2&uid=4&sid=21102975951973>
18. Buchanan J. M. The Calculus of Consent / J.M. Buchanan, T. Gordon. – Mode of access: <http://www.econlib.org/library/Buchanan/buchCv3c0.html>

T.V. Kaminska

TRANSFORMATION SCENARIOS OF INTEGRATION PROCESSES IN THE ENLARGED EU.

A matrix of the EU is proposed, representing normative and market strength, designed to cope with methodological confusion in the definition of integration forms and phases by introducing a three-tier approach: by time-specific criterion (Europe with two or more paces), by area-specific criterion (Europe of the center, Europe of concentric rounds), by sector-specific criterion (Europe of variable geometries; Europe a-la carte).

Arguments are given on the adaptive capacity of the concept of “Europe of variable geometries” to the needs of future enlargement of the EU, according to which candidate countries can be full members of the EU not all at once but gradually, depending on their economic performance and political situation.

Comparative analysis of scenarios “concentration: the core and the periphery” versus “integration with various paces”; “expanded metropolitanism” versus “polycentrism” is made, which tunes one on pessimistic predictions concerning reconciliation of the ideas about deepening and enlargement of the EU. It is argued that EU enlargement will make EU members abandon efforts for further deepening of integration when further deepening is only feasible through enlargement.

The so called costs of solutions and external costs in the context of integration processes within the EU boundaries are specified, which enables to articulate a series of theoretical hypotheses about implications of the existence of enlarged and heterogeneous EU. The author proves the existence of a correlation between the degree of intra-EU heterogeneity, decision making costs and external costs. Risks of the enhanced heterogeneity are analyzed, which raises the problem of increased costs of independence. It is assumed that in the existing context the EU faces the risk of being regarded “too large”. By analyzing controversies between the deepening and the enlargement, the author seeks to answer a fundamental question on whether or not the rules can be changed in order to reconcile external costs and decision making costs in a balanced way.

Key words: *integration models, integration scenarios, member-states of the European Union, the “concentric circles” model, level of integration, heterogeneity of the integration area, integration strategy.*

УДК 339.56(477:450)(043)

О.В. Захарова

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ІТАЛІЄЮ

Стаття присвячена дослідженню практичних аспектів реалізації зовнішньоекономічних зв'язків України з Італією. Автором дослідження особливості та закономірності розвитку зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Італією та специфіка розвитку інвестиційної взаємодії.

Проведений аналіз інтенсивності та ефективності розвитку зовнішньої торгівлі товарами та послугами на основі розрахунку індексів інтенсивності торгівлі, чистої торгів та коефіцієнтів покриття експортом імпорту.

Для порівняння структури торгівлі товарами Італії та України був розрахований індекс диверсифікації експорту (імпорту). Досліджено сучасний стан та динаміку зрушень в структурі торгівлі в сфері товарів та послуг.

Ключові слова: *зовнішньоекономічні зв'язки, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, товари, послуги, зовнішньоторговельний оборот, зовнішньоторговельне сальдо, інвестиційні зв'язки, прямі іноземні інвестиції, зарубіжні інвестиції.*

Постановка проблеми. Україна має розгалужену систему зовнішньоекономічних зв'язків, що охоплює зовнішню торгівлю та інвестиції, науково-технічні та валютні відносини, інші форми міжнародної взаємодії в економічній сфері. Географія зовнішньоекономічних зв'язків охоплює всі континенти та регіони світу. Одним з основних торговельних партнерів України є Італія, що обумовлює актуальність пошуку напрямків диверсифікації форм співпраці та посилення інтеграційної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Оскільки в сучасних умовах зовнішньоекономічні зв'язки розглядаються як могутній засіб прискорення науково-технічного розвитку та інтенсифікації економіки, то різним аспектами розвитку зовнішньоекономічних зв'язків країн світу, зокрема України, присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Андрійчука В.Г., Гончаренка Н., Істратій Л.Ф., Макогона Ю.В., Масловської Л., Новицького В.Є., Саблук В.В., Третяк В.В. та інших. З метою поглиблення зовнішньоекономічної взаємодії України з основними торговельними партнерами, подальшого дослідження потребує аналіз напрямків інтенсифікації зв'язків з країнами світу, Італією зокрема.

У зв'язку з цим **метою** статті є оцінка ефективності економічного співробітництва України з Італією в торговельній та інвестиційній сферах.

Викладення основного матеріалу. Аналіз стану розвитку торговельно-економічного співробітництва між Україною та Італією свідчить, що Італія впродовж останніх років стабільно посідає місце одного з провідних торговельно-економічних партнерів України серед країн Європейського Союзу та світу. У 2012 році Італія увійшла до переліку 10 країн світу, в торгівлі з якими Україна мала найбільший обсяг зовнішньоторговельного обороту товарами, займаючи п'яте місце. За обсягом товарообігу України з країнами Європи, Італія посідає третє місце, поступаючись Німеччині та Польщі.